

Zamyšlení nad sjezdy českých a slovenských chemiků – nostalgie, přítomnost a očekávání

Jsem členem České společnosti chemické, dříve Československé společnosti chemické, již více než 40 let. Od počátku členství jsem se účastnil všech sjezdů, které tato vědecká společnost pořádala a rád bych se na konci tohoto roku s Vámi podělil o své názory jak na sjezdy minulé tak na ty, které se budou konat v blízké budoucnosti. Čím byla tato setkání pro mě zajímavá? Do roku 1989 byl sjezd pro české a slovenské chemiky nejvýznamnější konferencí roku. Vždy před zahájením bylo svoláno valné shromáždění členů přítomných na sjezdu, kde byly schvalovány návrhy na ocenění, projednány významné aktivity resp. byl volen předseda a členové hlavního výboru společnosti. Součástí shromáždění byla úvodní přednáška, jejímž autorem byl významný český nebo slovenský chemik. Celostátní sjezd byl ceněnou příležitostí přednést výsledky výzkumu, vyslechnout si názory a připomínky auditoria z celého spektra chemické komunity. Vedle odborné části byl sjezd také významnou společenskou událostí. Příspěvky byly vytištěny ve formě sborníku abstrakt; žádné výrobní ani obchodní společnosti, v té době výlučně státní, se sjezdu neúčastnily ani se na žádné z akcí finančně nepodílely. Mezi chemiky bylo pozvání k přednesení plenární přednášky přijímáno jako vyjádření úcty k celoživotnímu dílu. Vyznamenání a ocenění společnosti byla předávána pouze na těchto sjezdech. Sjezdy byly organizovány výhradně pedagogy a studenty vysokých škol a univerzit, převážná většina se konala v hlavním městě.

Politické a ekonomické změny po 17. listopadu 1989 vedly i v odborných společnostech k výrazným proměnám. V roce 1990 měla řada členů pesimistický názor na další existenci Československé společnosti chemické i na budoucnost Chemických listů. Po rozpadu Československa došlo k rozdělení společnosti na Českou společnost chemickou a Slovenskou chemickou spoločnosť. Jedním z důležitých problémů, který nastal, byla budoucí organizace sjezdů. Ku prospěchu chemické obce žádný z tehdejších funkcionářů obou společností neuvažoval o rozluce. Bylo dohodnuto, aby se v místech konání a organizaci sjezdů střídaly v ročních intervalech obě společnosti. Do rozpočtů konání sjezdů však vstoupila zcela bez varování a předešlých zkušeností ekonomika volného trhu. Již sjezd konaný v roce 1993 v Olomouci byl postaven na rozpočtu složeném z účastnických, reklamních a sponzorských poplatků. Takto získané peníze umožnily nejen uhradit všechny sjezdové akce, ale také přinést odborné společnosti odpovídající zisk. Na rozdíl od sjezdů předešlých byla součástí programu expozice nově vzniklých obchodních společností jak domácích tak zahraničních. Aktivní rozpočet umožnil pozvat k přednesení plenárních přednášek významné chemiky z Německa, Francie a USA.

Odstranění železné opony vedlo k tomu, že se chemikům z obou zemí otevřela možnost účastnit se konferencí a symposií v celém světě. Kongresová turistika se stala i pro nás realitou. V důsledku to vedlo k menší atraktivitě

národních konferencí jak již z pohledu místa konání, tak i možnosti získávání nových poznatků a kontaktů s chemiky z různých zemí. Místa konání národních sjezdů se začala střídát. Co však zůstalo, bylo to, že se pořádání vždy ujala skupina členů společnosti některé z vysokých škol. Sjezdy konané v ČR prozatím nikdy neorganizovala profesionální agentura. Úloha valných shromáždění byla novými stanovami eliminována, volby vedení společnosti jsou korespondenční. Sjezdů se účastí jako hosté vedle reprezentantů sousedních národních společností také mladí chemici z Polska. Abstrakta příspěvků sjezdů konaných v Česku jsou publikována v Chemických listech, slovenští kolegové mají své fórum ChemZvesti. Ti si také vybrali jako stálé místo konání sjezdů turisticky atraktivní Vysoké Tatry. I tímto spojením účastí s relaxací v krásném prostředí zvýšili zájem mezi českými chemiky. Na české straně jsme vsadili na konání v kulturně bohatém, nicméně klidném univerzitním městě. Tím se stala Olomouc.

V čem by se sjezdy mohly změnit a jak by měly podle mne vypadat: Navzdory výhradám vést celou agendu pouze elektronicky. Zkrátit počet ústních sdělení v sekcích. Vybírat jako plenární řečníky ty chemiky, kteří dovedou oslovit a zaujmout svou přednáškou široké spektrum účastníků. Vymezit čas v odborném programu pro setkání odborníků z akademické, průmyslové a obchodní sféry nad aktuálním tématem, v němž chemie hraje klíčovou roli. Sjezdové jednání omezit na tři dny při plném zachování společenského programu, ve kterém je jeden den vyhrazen pouze plakátovým sdělením spojeným se společenským programem a výstavou komerčních společností. Udržet zájem firem se sjezdu účastnit a finančně jej také podpořit. Odborný program by měl počítat s aktivní účastí firemních odborníků. Sjezd by měl obstát svou kvalitou v široké nabídce domácích i zahraničních konferencí a měl by zůstat nejvýznamnější společenskou událostí roku pro Asociace českých a slovenských chemických společností, ale také příležitostí k ocenění přínosu členů. Stálou slabou stránkou sjezdů je jejich přitažlivost pro média. Z části za to může malá propagace, která se neopírala o témata atraktivní pro širokou veřejnost jako např. vliv chemie na životní prostředí, na změny klimatu, na popularizaci nejvýznamnějších výsledků chemického výzkumu v České republice a Slovensku z posledních let, ale také malé zkušenosti s „public relations“ články u našich členů. To, že vědecká setkání zůstanou i do budoucna nezbytnou součástí výzkumu potvrzuje stálý význam přímého osobního kontaktu různých generací chemiků, s tím spojená výměna nových myšlenek a nezbytnost bezprostředního projednání vzájemné spolupráce. Jsem přesvědčen, že přes všechnu chválu i výtky mají sjezdy svůj nezastupitelný význam odborný a společenský. Budou se jistě měnit v čase, ale měly by zůstat stále přitažlivé pro nastupující i odcházející generace českých a slovenských chemiků.

Vilém Šimánek